

Japon medya kültüründe Türk imajı

Prof. Dr. Hayato Yamanaka (Kwansei Gakuin üniversitesi)

İstanbul Üniversitesi Türk halkbilimi uygulama ve araştırma merkezi müdürü sayın Prof. Dr. Şeyma Güngör'ün davetiyle, sizlere bu konuşmayı yapma fırsatı buldum. Sayın Prof. Dr. Şeyma Güngör basta olmak üzere bu semineri gerçekleştirmeye yardımcı olan diğer görevlilere de çok teşekkür ederim. Tercümanlık yapan sayın Kiyoko İto'ya da teşekkür ederim.

Konuşmanın içeriği başlıkta da gördüğünüz gibi Japon mediasındaki Türk imajıdır. Benim uzmanlık alanım, medya kültürünü sosyolojik bakımdan incelemektir. Araştırmalarımın biri olarak da Pasifik bölgesinde yaşayanların ve onların kültürlerinin dış medyadaki imajının nasıl olduğunu araştırıp kitap haline getirmiştım.

Konuşmamda yine bu yöntemi kullanarak Japon mediasında Türk imajının nasıl olduğunu göstermek istiyorum. Japon medyası oldukça geniş ve çeşitlidir. Dolayısıyla medyanın bütününe ele almak mümkün değil. Burada onların bir kısmı olan gazete ve çizgi romana dikkat çekmek istiyorum.

A Japon gazeteleriyle ilgili kısa bilgi

İlk önce Japon gazeteleri üzerinde duralım.

1 Yakın çağ öncesi Japon gazeteleri

Japonya'da 17. yüzyıl civarı itibariyle tahtadan yapılan KAWARABAN(YOMİURİ denilen basım yöntemi) yayımlanmıştır.

KAWARABAN'ın yayılması; yeni çağda Japonya'daki yüksek okuma yazma oranının ve UKİYO'E de görüldüğü gibi tahta baskının başarılı bir sonucudur.

Image1: KAWARABAN'ın sokaklarda satışının canlandırması

Image2:“Kinmon no Hen”(1864) Kyoto'da meydana gelen savaş hakkında yazılan KAWARABAN

2 Yakın çağdan önce de, Japonya’da 17. yüzyıl civarı itibariyle tahtadan yapılan KAWARABAN(başka adı ile YOMİURİ denilen basım yöntemi) yayımlanmıştır. KAWARABAN’ın yayılması; yeni çağda Japonya’daki yüksek okuma yazma oranının ve UKİYOE’de görüldüğü gibi tahta baskının sonucudur.

3 Çeşitli KAWARABAN

Günümüzdeki gazetecilikten farklı olarak KAWARABAN’da sadece haber değil hayalet hikayeleri gibi çeşitli konular da yer almıştır.

Image3: İnsan yüzü balığın ortaya çıkmasını yazan KAWARABAN(1805)

KAWARABAN, güncel olaylar veya hadise gibi sadece objektif olayları haber yapmakla kalmaz aynı zamanda hayalet veya devler gibi ürpertici hikâyeler vb. değişik konulara da yer verirdi. Bu yönüyle KAWARABAN, günümüzdeki gazetecilik anlayışından farklıdır.

4 UKİYOE ve NİSHİKİE

Tokugawa döneminde yayılan fuzokuga(a genre picture: çeşitli adetler veya yaşam tarzının resimleri) çeşidi olan UKİYOE’nin gelenekleri, özellikle renkli tahta baskısı olan NİSHİKİE yakın çağ öncesinin gazete tarzına etki etmiştir.

Image4: Hokusai Katsushika “Gaifukaisei(aka fuji: Kırmızı Fuji dağı)” 18.yüzyılın başı

Image5: Suzuki Harunobu “Gecenin erik ağacı(hayat kadını resmi)” 18.yüzyılın ortası

Ancak, KAWARABAN’da UKİYOE’nin büyük etkisi vardı. Renkli tahta baskısı olan UKİYOE NİSHİKİE’dir. Bu gravür Hokusai Katsushika’nın kırmızı fuji NİSHİKİE’sidir. Diğerleri ise Harunobu Suzuki tarafından yapılan popüler hayat kadının NİSHİKİE’sidir. O zamanki hayat kadınlarının popülerliliği günümüzdeki sinema oyuncularının popülerliliği gibidir.Bu sebepten dolayı manzaralardan kadınlara kadar her türlü NİSHİKİELER, çok basılıp uzuca

satılarak şimdiki Tokyo veya Osaka çevresinde bütün halka yayılmıştır.

Gazete de halk tarafından beğenilen NISHIKIE tarzını çok fazla benimsemiştir.

5 NISHIKIE'nin etkisi

Yakın çağın gazetelerinde de NISHIKIE tarzına devam edenlerin sayısı çok olmuştur.

Image6: NISHIKIE gazetesinden bir örnek: Modernleşmeyle ortaya çıkan polisin hareketini anlatan “Osaka nisikie gazetesı”.

19. yüzyılın sonu olan 1868 senesi, Japonya’da 260 yıl devam eden Tokugawa döneminin çöküş senesidir. Kurulan yeni hükmet modernleşme başlatmıştır. Böylelikle gazetecilik de Avrupa etkisi altında kalarak modern gazeteciliğin doğmasına sebep olmuştur. Ancak orada da NISHIKIE’nin geleneğine devam edilmiştir.

6 Japonya’daki yakın çağ gazetesinin kısaca tarihi

Japon gazete endüstrisi Meiji Restrasyonu(1868) ile beraber başlamıştır.

19.yüzyılın son zamanlarındaki gazeteler, siyasi partiler veya entelektüeller tarafından yayımlanıp içeriği de siyasi konulardan oluşmuş ve az sayıda basılmıştır.

Japon-Çin savaşı(1896) ve Japon-Rus savaşı(1904) başlayınca gazetenin içeriği de çoğunlukla haber olmuştur.

Son dakika haberi verme yarışının sonucunda zengin ve tirajı yüksek olan gazeteler ayakta kalabilmiş ve ulusal gazeteye dönüşmüştür.

İkinci dünya savaşı(1941-1945) zamanında, kullanılan kağıdın kontrol altına alınmasıyla beraber ulusal gazete, bölgelerin gazetesi ve bir ilde bir gazete sistemi oturmuş ve günümüze kadar gelmiştir.

image7: 19.yüzyılda yayımlanan Japonya’daki ilk gazete “Yokohama Mainichi gazetesi”

19.yüzyılın son zamanlarındaki gazeteler, siyasi partiler veya entellektüeller tarafından yayımlanıp içeriği de siyasi konulardan oluşmuş ve az sayıda basılmıştır.

Fotoğraf, o zamanın en büyük uluslararası limanı olan Yokohama’da yayımlanan Japonya’nın ilk gazetesi olan “Yokohama Mainichi gazetesi”dir.

Ancak,1898 senesinde Kore yarımadasını yönetebilmek amacıyla Japonya Çin’le savaşa girmiştir. Ayrıca 1904 senesinde de Rusya ile savaşa girmiştir. Bu iki savaş süresince gazetelerin son dakika haberlerini verme yarışına girmesiyle gazetecilik anlayışı değişerek haber verme niteliği kazanmıştır.

Bu yarışın sonunda zengin ve tirajı yüksek olan gazeteler ayakta kalabilmiş ve ulusal gazeteye dönüşmüşlerdir.

7 Günümüzdeki gazete

Günümüzde ulusal gazete olarak YOMIURI GAZETESİ(10 milyon tiraj), ASAHI GAZETESİ(8 milyon tiraj), MAINICHI GAZETESİ(3 milyon 700 bin tiraj) ve JAPON EKONOMİ GAZETESİ(3 milyon tiraj) vb. vardır. Yüksek tirajlı ulusal gazetelerin varlığı Japon gazetelerinin en önemli özelliklerinden biridir.

Ayrıca spor gazetesi veya belli bir konuya ayrılmış gazeteler de vardır.

Günümüzdeki gazeteleri kısaca anlatayım. Günümüzde ulusal gazete olarak YOMIURI GAZETESİ(10 milyon tiraj), ASAHI GAZETESİ(8 milyon tiraj), MAINICHI GAZETESİ(3 milyon 700 bin tiraj) ve JAPON EKONOMİ GAZETESİ(3 milyon tiraj) vb. vardır. Günlük tirajı birkaç milyon olan birden fazla gazetenin olduğu ülke dünyada enderdir. Örnek olarak dünyada en çok yayımlanan Çin gazetesi olan “People’s Daily” bile 2 milyon 400 bin tirajlıdır. Dünyada günlük tiraj bakımından sıralamada ilk altı sırada Japon gazeteleri vardır.

8 Bir başka özellik de gazetelerin eve dağıtılma sistemidir

Japonya’daki evlerin (yaklaşık 50 milyon) yaklaşık % 75 inde eve dağıtım sistemiyle(abonelik) gazete alıp okunmaktadır.

İstasyon veya dışarıda satılan gazete çok azdır(yaklaşık % 3).

Bu denli yüksek tirajın en büyük destekçisi ise Japonya’ya mahsus olan bu dağıtım

sistemidir.

Image 8: İstasyon'daki gazete satışı

Image 9: Gazete dağıtanlar

Bu denli yüksek tirajın en büyük destekçisi ise Japonya'ya mahsus olan bu dağıtım sistemidir. Japonya'daki evlerin (yaklaşık 50 milyon) yaklaşık % 75 inde eve dağıtım sistemiyle(abonelik) gazete alıp okunmaktadır. Üstelik çoğu da dağıtım sistemiyle her gün evlere kadar ulaştırılmaktadır.

9 Dağıtım sistemini destekleyen bölgelerin gazete satış dükkanları

Gazete şirketi ile sözleşme yapıp bölge bölge satan işletmedir. Tüm Japonya'da 20 bin tane vardır ve dağıtımda bisiklet veya motosiklet kullanılır. Çok ağır iştir ancak herhangi bir vasıf gerektirmez.

Image10: ASAHI GAZETESİ satılan dükkan

Gazete şirketi ile sözleşme yapıp bölge bölge satan işletmedir. Tüm Japonya'da 20 bin tane vardır ve dağıtımda bisiklet veya motosiklet kullanılır. Çok ağır iştir ancak herhangi bir vasıf gerektirmez. Artık yabancılar da bu işte çalışmaktadır.

10 Gazete haberlerinin özellikleri

Bütün halk tarafından benimsenebilmesi için ulusal gazetelerin sayfaları birbirlerine benzer.

Hükümet veya yerel yönetim tarafından verilen bilgilere dayanarak yazılan yazılar % 65 olmasına karşın, kendi araştırmalarıyla yazılan yazılar sadece %15tir.

Hükümet veya yerel yönetim tarafından verilen bilgiler sadece, bazı büyük gazete şirketleri ve yayın istasyonlarının oluşturduğu gazeteci kulübü denilen grubun eline geçtiği için, hükümet ile samimi ilişki içinde olduklarından istedikleri haberleri veremedikleri yönünde eleştiriler de vardır.

Image11: Basın toplantısı

Buraya kadar Japonya'nın gazeteleri hakkında kısa bilgi verdim, şimdi Japon gazetelerinin haber verme özellikleri üzerinde duracağım. Gazetelerdeki haber içerikleri hemen hemen birbirinin aynısıdır. Tirajın yüksek olması sebebiyle halkın benimseyeceği tarzda tarafsız haber yazma eğilimindedirler. Hükümet veya yerel yönetim tarafından verilen bilgilere dayanarak yazılan yazılar % 65 olmasına karşın, kendi araştırmalarıyla yazılan yazılar sadece %15 olması sebebiyle bütün gazetelerde benzer içerik görülmektedir.

Bütün gazetelerde, aynı haber veya bilgilerin aynı anda verilme eğilimi yüksek olduğu için halkın da aynı tarafa yönlendirilme eğilimi yüksektir.

Image12: (The Asahi 6/6/2010, front page)

Ertuğrul gemisiyle ilgili törenler, Japon Türk dostluk seramonisini haber veren Asahi gazetesi

Japon gazetesindeki yazıların tarzı nasıldır? Fotoğrafta, ikinci yüksek tiraja sahip ulusal gazete olan ASAHI GAZETESİ'ndeki, bu sene Japonya'nın Kushimoto bölgesinde yapılan Japon Türk dostluk töreninin haberi görülmektedir. Japon gazetesinde yazılar yukarıdan aşağıya doğrudur. Bu fotoğrafın alt kısmındaki büyük yazı ise haberin başlığıdır.

13 “Asahi gazetesi”ndeki bütün haberler, başlıklarda görülen Türkiye ile ilgili haberlerin istatistik değerlendirmesi

Özellikler: Türkiye ile ilgili yılda ortalama olarak 90 civarında haber yer almaktadır.

Şimdi de Japon gazetelerinde Türkiye hakkındaki haberlerin nasıl yer aldığını görelim. Bu grafik 1985'ten 2010 senesine kadar ASAHI GAZETESİ'nde Türkiye başlığı altında kaç haber olduğunu göstermektedir. Her sene yaklaşık 90 civarında yazı çıkmaktadır.

14“Asahi gazetesi”nin birinci sayfasında görülen Türkiye ile ilgili haberlerin istatistiği

Özellikler: Toplam 82 haber vardır. Özellikle aşağıdaki 4 nokta dikkat çekicidir.

**İran-İrak savaşı • Türk hava yolları uçağının Tahran’a gidip Japonları kurtarması
Körfez savaşı • Kürt problemi**

1999 Türkiye depremi

Dünya kupasında Japonya ile Türkiye arasındaki maç

Sonraki grafik ise, gazetelerde çok önem verilen birinci sayfada, Türkiye hakkında yazılan yazıların yıllara göre oranları gösterilmektedir. Toplam 82 yazı vardır ve bunların çoğu 4 olay üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu 4 olay ise, İran-İrak savaşı • Türk hava yolları uçağının Tahran’a gidip Japonları kurtarması, Körfez savaşı • Kürt problemi , 1999 Türkiye depremi ve Dünya kupasında Japonya ile Türkiye arasındaki maçıdır.

15“Asahi gazetesi”nin tüm haberlerinde başlıklarda görülen Türkiye ile ilgili haberlerle Yunanistan ile ilgili haberlerin istatistiksel karşılaştırılması

Özellikler: Bütün senede Türkiye ile ilgili haberler Yunanistan’inkinden yaklaşık 2 kat daha fazladır.

Sadece Türkiye hakkında verilen haberlere bakmakla anlamak zor olduğu için komşunuz Yunanistan ile mukayese yapmak istiyorum.

Bu grafik ise, 1985’ten itibaren Türkiye ve Yunanistan hakkında çıkan yazıların mukayesesidir. Bütün senede Türkiye ile ilgili haberler Yunanistan’inkinden daha çoktur ve yaklaşık 2 kat daha fazladır.

16“Asahi gazetesi”nin birinci sayfasında çıkan Türkiye ile ilgili haberlerle Yunanistan ile ilgili haberlerin istatistiksel karşılaştırması

Özellikler: Yunanistan ile ilgili haberler 2004 senesinde düzenlenen Atina olimpiyatları ve 2010 senesinin ekonomik krizinin ikisine odaklanmıştır. Buna karşı Türkiye ile ilgili özel bir konu olmadan da haber yapılmıştır.

Şimdi ise, gazetelerin birinci sayfasında çıkma oranı hakkında mukayese yapacağım. Türkiye birinci sayfada 82 defa, Yunanistan 76 defa haber olmuştur.

Bununla beraber Yunanistan ile ilgili haberler 2004 senesinde düzenlenen Atina olimpiyatları ve 2010 senesinin ekonomik kriziyle sınırlandırılmış olmasına rağmen, Türkiye ile ilgili özel bir konu olmadan da haber yapılmaya devam edilmiştir.

17 Gazetenin okuyucu sütunu “Asahi gazetesi”ni okuyanların “ses”i

500 harfle okuyucuların fikirlerini yansıtan sayfa

Şimdi de okuyucuların gönderdikleri yazılardan söz etmek istiyorum. Bu ASAHİ GAZETESİ’nin okuyucu sütunudur. Bu sayfadaki başlığa “ses” denilir. Her gün yaklaşık 10 kişi tarafından gönderilen yazılar çıkmaktadır. Bunlara bakıp Japon halkının Türkiye hakkındaki düşüncelerini anlayabiliriz.

18“Asahi gazetesi”nin okuyucularının “ses”inde gecen Türkiye ile ilgili yazılar

1985’ten 2010 senesine kadar 27 okuyucu yazısı çıkmıştır.

Özellikler: Türk depreminin olduğu 1999 senesinde çok yazı yazılmıştır.

1985 senesinden itibaren Türkiye hakkında 27 tane okuyucu yazısı çıkmıştır.

Bunların çoğu 1999 depremi hakkındadır.

19“Asahi gazetesi”nde okuyucuların “ses”inde görülen Türkiye ile ilgili yazılar

Özellikler: İki özellik görünüyor. Birincisi Türkiye’ye seyahate gelenlerin Türkiye hakkındaki olumlu yazıları, ikincisi ise Türk depremzedeleri desteklemek amacıyla yazılanlar.

Depremzedelere destek yazıları 12

Türkiye seyahati,Türkiye’de kalma deneyimi 13

İki özellik görünüyor. Birincisi Türkiye’ye seyahate gelenlerin Türkiye hakkındaki olumlu yazıları. İkincisi ise bahsettiğim gibi 1999 Türkiye depremi hakkındadır .

20 Depremzedelere destek yazısının örneği:

Özellikler: Japonya’daki Kobe depremini yaşayanlar Türk depreminde zarar görenlere sempati gösterdiler.

“Japonya önderliğini göstererek Türkiye’ye destek vermeli!” İngilizce dersane işleten Nobuyuki Tomioka(Shizuoka İto şehri 49 yaş)

Bizim ülkemiz eskiden beri depremde zarar görmektedir. •••Depremzedeleri kurtarmanın ne kadar büyük sorun olduğunu yaşadığımız için iyi biliyoruz. Şimdi Japonya kendisini onların yerine koyup yardım elini uzatmalıdır. ••• Hükümetimiz daha fazla uzman gönderip kurtarılanların sağlıkları veya halkın

şakinleştirilmesiyle ilgili çalışmalı diye düşünüyorum. Ayrıca biz Japon halkı da Japon Kızılhaç aracıyla elimizden geldiğince yardımda bulunursak daha iyi olur.

Bunlar Türk depremi hakkındaki tipik yazılardan bazılarıdır. Bundan çok daha fazla sayıda olup depremzedelerin acılarını paylaşıp, onların desteklenmeleri gerektiğ söylenmektedir.

21 Türkiye seyahati, Türkiye’de kalma deneyiminin örnekleri

zellikler: Türkiye’deki “insani sıcaklık”, “zengin tabiat” ve “Japonlara karşı sempati” hakkında yazılar, ayrıca “Japonya’nın fazla modernleşmesinden duyulan pişmanlık” gibi konular görülür.

- Emekli (Osaka Daito şehri 75 yaş)
İnsanların sıcaklığın görmek beni çok duygulandırdı. En son günümde pazarı görmeye gittim ve paramın hepsini bitirdim. Polis karakolunun yan tarafında yere oturdum. . . . Acıdığından olsa gerek polis bana sandalye getirdi ve çay bile ikram etti.
- Ev hanımı (Tokyo 59 yaş)
Türkiye’deki domates ve salatalıkların bykllğ aynı değil.
Biz Japonya’da artık bunu göremiyoruz. Güneřten çok faydalanan Japonya’da da eskiden sebzeler Türkiye’deki gibiydi. Biz de böyle sebze istiyoruz.

řirket yöneticisi (Gifu şehri 72 yaş)

Japonları seven Türkiye. İlişkilerimize önem verilmeli . . . Geçen ay yaptığım ziyarette, Türkiye’nin Japonya’ya tahmin ettiğimden daha fazla sempati duyan bir ülke olmasına çok şaşırdım.

şimdi gstereceklerim ise, Türkiye’ye seyahate gelenlerin deneyimleri hakkında yazılan örneklerdir. Onların ortak özellikleri ise Türkiye’nin “insani sıcaklığı”, “zengin tabiat” ve “Japonlara karşı sempatisidir”dir. Aynı zamanda Japonya’nın fazla modernleşmesine karşı eleştirileri de içermektedir.

22 Japon gazetelerinde Japonların Türkiye imajı

Ortalama olarak her sene yaklaşık 90 tane Türkiye ile ilgili haber yazılmaktadır. Komşu ülke Yunanistan ile mukayese edilince Türkiye'ye daha fazla ilgi gösterildiği görülmektedir.

Haberlerde Türkiye hakkında 4 nokta dikkat çekicidir. Türk hava yollarının Japonları kurtarma haberi, Körfez savaşı ve Kürt problemi, 1999 Türkiye depremi ve dünya kupasında Japonya-Türkiye arasındaki maç haberleri.

Okuyuculardan gelen yazılar ise, Türkiye'nin "insani sıcaklığı", "zengin tabiatı" ve "Japonlara karşı sempatisi" dikkat çekmektedir. Türkler ve Türkiye'ye karşı olumlu imaj çoğunluktadır.

"Japonya'ya sempati duyan Türkiye" imajı yaygındır.

Evet, buraya kadar gazetelerden bahsettim. Japon gazetelerinde göze çarpan Türk imajını kısaca özetlemek istiyorum.

Öncelikle Türkiye'ye karşı çok ilgi gösterilmektedir. 4 dikkat çeken konu olmasına rağmen dengeli ve devamlı haber verilmektedir. Ve okuyuculardan gelen yazılar ise, Türkiye'nin "insani sıcaklığı", "zengin tabiatı" ve "Japonlara karşı sempatisi" dikkat çekmektedir. Türkler ve Türkiye'ye karşı olumlu imaj çoğunluktadır.

Türklerin gerçekten Japonlara sempati duyup duymadıklarını bilmiyorum ama en azından Japonya'da "Japonya'ya karşı sempati duyulan ülke (eşittir)= Türkiye" imajı yaygındır.

B Japon çizgi romanının kısaca tarihi

Şimdi de başka bir medya aracından bahsedeceğim. Çizgi roman. Japon çizgi filmleri dünya çapında yaygın olarak izlenmektedir. Bu çizgi filmlerin de evvelinde Japonya'da çizgi roman tarzında bir medya vardı. Çizgi film kültürü çizgi romanı temel alıp gelişmiştir de diyebiliriz.

24 EMAKIMONO'nun geleneği

12-13.yüzyılda ortaya çıkan Japon resimlerinin bir tarzıdır.

Uzun yatay kağıtlar birleştirilip rulolar yapılır ve bunlara hikayeler yazılır, manzaralar çizilirdi.

Tek resimde birden fazla sahne anlatılmıştır. Günümüzdeki çizgi romanının temel ögesi de budur.

Image24: Moğolistan saldırısının resmi

Japon çizgi romanının, 12. yüzyılda doğan EMAKİMONO denilen resim tarzı geleneğiyle büyük ilişkisi vardır. EMAKİMONO, uzun yatay kağıtlar veya ipek kumaşın birleştirilip rulo haline getirilerek bunun üzerinde manzara veya hikâyelerin sürekli ifade edilmesidir. Tek resimde birden fazla sahne anlatılmıştır. Günümüzdeki çizgi romanının temel ögesi de budur.

25 Japon çizgi romanının kaynağı

image 25:Japon çizgi romanının kaynağı 12-13 y.y.

EMAKİMONO'nun geleneğinden gelen çizgi roman

“Chojugiga” O zamanki sosyal durumu hayvanlar veya insanları karikatür halinde çizerek hicveder

Komik ifadeler içeren EMAKİMONO olarak chojugiga meşhurdur. Chojugiga da o zamanlardaki mevki sahibi insanlar hayvan şeklinde çizilip hicvedilirdi.

26 EMAKİ'de de görülen ve günümüzdeki çizgi romanla da ortak olan “fukidashi” ifadesi.

Fukidashi, çizgi romandaki karakter ve onun diyalogunu beraber ifade etme tarzıdır

İmage 26: Yoichi Takahahsi “Kaptan Tsubasa”(1981-1989)

Image 27: Anonim “Fukutomisoushi” 14.y.y.?

Bu EMAKİ'lerde günümüzdeki çizgi romanla da ortak olan “fukidashi” ifadesini kullanılanlar da vardı. Fukidashi, çizgi romandaki karakter ve onun diyalogunu

beraber ifade etme tarzıdır. 14.yüzyılda çizilen “fukutomi souchi”de de bu tarz görülmektedir.

27 Yeni çağdaki çizgi roman; “kusazoushi”

17-19 uncu yüzyılın ortasında, halkın eğlence medyası olarak “fukidashi” ifadesinin çok kullanıldığı “kusazoushi” yayılmıştır.

Image 28: Kibyoushi: Harumahci Koikawa “Kinkin Sensei Eiga no Yume”(1775)

17-19 uncu yüzyılın ortasında, halkın eğlence medyası olarak “fukidashi” ifadesinin çok kullanıldığı “kusazoushi” yayılmıştır.

28 Bilgi aracı olan çizgi roman geleneği

17-18 ‘inci yüzyılda yaşam seviyesinin gelişmesiyle birlikte moda olan adetler, popüler olan oyuncular veya hayat kadınları, seyahat ve turist rehberliği gibi çeşitli bilgiler veren, resim ve yazılardan oluşan baskılar ortaya çıkıp yaygınlaşmıştır.

Image 29: “Owari Meisho Zue • Toshougu Sairei Shichikencho no Dashi”(Owari görsel turist kılavuzunda, Toshogu Tapınak festivalinde Shichikencho’nu Dashi ‘dinsel festivalde kullanılan süslü el arabası’19.yüzyılın başı)

Öbür tarafta, yaşam seviyesinin gelişmesiyle birlikte moda olan adetler, popüler olan oyuncular veya hayat kadınları, seyahat ve turist rehberliği gibi çeşitli bilgiler veren, resim ve yazılardan oluşan baskılar ortaya çıkıp yaygınlaşmıştır. Bu, Owari bölgesinin dini festivalini tanıtan turizm rehberidir.

29 Günümüzdeki çizgi roman

Çeşitli yaş grupları ve her kesimden insanları hedef alan çizgi roman dergisi yayımlamak. Çocuk çizgi romanı, erkek çocukları çizgi romanı, kız çocukları çizgi romanı, erkek çizgi romanı ve kadın çizgi romanı vb..

Siyasetten ekonomiye yemek adetine kadar, sosyal yaşamın türlü temaları çizgi romanlara konu olmaktadır.

1980'lerin sonunda çizgi romanının tirajı milyardan fazla olup tüm satış toplamı 450 milyar olmuştur.

Image 30: En çok tirajı yapan 5 milyon ile “shonen jump”

Image 31: Asya'nın her ülkesinde tercümesi yapılan “Doraemon”

Günümüzdeki çizgi romanlar çok çeşitlidir. Küçük çocuklara yönelik olanlardan yetişkinlere kadar milyarlarca sayıda çizgi roman yayımlanmaktadır. Siyasetten ekonomiye ve yemek adetine kadar, sosyal yaşamın türlü temaları çizgi romanlara konu olmaktadır.

30 Yeni bilgiler veren çizgi roman

Japon çizgi romanının geleneği olan bilgi verme rolü, günümüzdeki çizgi romanlarda da olup, yeni bilgiler veya haberleri halka ileten medya olarak geniş yer tutmaktadır.

Image 32: Yuu Yuki/ Souga • ”yetkinlerin 1 sayfa psikolojisi” young king comics

Japon çizgi roman geleneği olan bilgi verme rolü, günümüz çizgi romanlarında da olup yeni bilgiler veya haberleri halka ileten medya olarak geniş yer tutmaktadır. Soldaki psikolojik bir çizgi romandır. Sağdaki ise dünya mutfak kültürlerini tanıtan çizgi roman olup televizyonda da çizgi filmi yayımlanmıştır.

31 Çizgi romanda anlatılan Türkiye

Türkiye'yi tanıtan çeşitli çizgi roman veya resimler basılmaktadır.

Günümüzdeki meşhur yerlerin resimleri

Evet, şimdi bu çizgi romanların Türkiye'yi nasıl anlatmakta olduğunu görüyoruz. Kitapçılarda Türkiye'yi tanıtan çeşitli çizgi romanlar veya resimlerle anlatan rehber kitapları vardır. Burada da Japon çizgi roman kültürünün geleneğini görebiliriz. Biraz göz atalım.

Image 32: “Türk resim rehberi” ‘Topkapı sarayı s.14-15

Bu Topkapı Sarayı’nı ziyarete gelen illüstratör tarafından yazılan rehber yazıdır. Yazılar ile resimlerin birlikte kullanılma geleneğini görebiliyoruz.

Image 33: “Resim kitabı • Türkiye” s.40-41

Bu, İstanbul’un şehir manzaralarını tanıtanlardan birisidir.

Image 34:“Yenilmez Türkiye” ‘Türk kadınlarının imajı’ s.87-88

Bu başka bir kitaptır. Japon genç erkek çizgi roman yazarı tarafından Türkiye’de gördüğü kadınların imajı hakkında hazırlanmıştır. Burada beni dinleyen siz hanımefendiler bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Image 35: “Yenilmez Türkiye” ‘Türk erkeklerinin imajı’s.89-90

Bu ise, aynı yazarın çizdiği yakışıklı Türk erkeklerinin imajıdır.

Image 36:“Yenilmez Türkiye” ‘Türklerin sıcak karakteri’s.112

Aynı yazar, Türk erkeklerinin selamlaşma esnasında birbirlerine sarıldığını görünce, “Türklerin duygu ifadesi çok candan” diye düşünerek, duygu ve düşüncesini bu şekilde resmetmiştir. Salonda beni dinlemekte olan beyefendiler sizler bunu nasıl buldunuz?

37 Çizgi romanda anlatılan Türkiye imajı

Yukari Takahashi “Türkiye’de ben de düşündüm”

Bu da bir Türk erkeğiyle evlenen yazarın Türkiye’deki yaşam deneyimini çizgi roman haline getirdiği ve farklı kültürlerin alışverişini konu ettiği çizgi romandır.

Evet, Türkiye hakkında çizilen en meşhur çizgi roman ise, Yukari Takahashi tarafından hazırlanan “Türkiye’de ben de düşündüm” dür. Bir Türk erkeğiyle evlenen yazar Türkiye’deki hayat deneyimini çizgi roman haline getirmiş ve farklı kültürlerin alışverişini konu alan bir çizgi roman yaratmıştır.

Bu, yazar ve ailesine ait internetten aldığım bir fotoğraftır. İzinsiz aldığım için

bunu gösterdiğim aramızda kalsın, lütfen.

Şimdi, bu çizgi romanın bir kısmı göreceğiz.

Image 38:“Türkiye’de ben de düşündüm.2” ‘Evin büyüklüğü’s.26

Burada, yazar Türkiye’de yaşamaya başladığında Japonya’dan getirdiği eşyaların evde ne kadar küçük kaldığını görünce yaşadığı şok anlatılıyor. Japon evlerinin darlığı ve Türk evlerinin genişliği ve rahatlığı ifade ediliyor.

Image 39:“Türkiye’de ben de düşündüm 2” “Kocam Japonya’da - Dar ev” s.59

Burada ise yazarın Japonya’da kocasıyla beraber yaşamaya başladığında karışlaştıkları komik olaylar anlatılıyor. Kocas “ev o kadar küçük ki eşyaya ihtiyaç yok” der ve valiz kullanarak yemek yerler. Ancak yazar “Japonya’da 53 metrekaare olan daire lüks” diyerek üzülmemektedir.

Image 40:“Türkiye’de ben de düşündüm 2” ‘Akrabalar’ s.79

Bu resim, kocasının akrabaları eve geldikleri zaman, kendilerine ricada bulunulmamasına rağmen, gönüllü olarak ev işlerine yardım ettiklerini gördüğünde yazarın ne kadar şaşırdığını anlatmaktadır. Türklerin derin aile bağları olduğu üzerinde durulmaktadır.

Image 41:“Türkiye’de ben de düşündüm.3 “ ‘Türklerin iyi dilek ifadeleri’s.174-175

Türklerin iyi dilek ifadeleri hakkında bilgi veriliyor.

Image 42: “Türkiye’de ben de düşündüm.3” ‘ Hediye’s.180-181

Bu da ifadeler hakkındadır. Seyahate gidenler “Size neler alayım? İsteddiğiniz var mı?” diye sorduğunda genel olarak “Sağ sağlam gelin” diye cevap verilir. Buna rağmen seyahatten dönen şahsın değerli bir hediye getirmesinin de memnuniyetle karşılandığı ifade edilmektedir.

Japonya’da da benzer durum söz konusudur. Japonların söyledikleri ile istedikleri arasında fark vardır. Benzer kültürün Türkiye’de de olduğu yazarın dikkatini çekmiştir.

Image 43:“Türkiye’de ben de düşündüm. 2 ” ‘Temizlik’ s.98

Burada, Türklerin temizliği çok sevdikleri, özellikle de pencere silmeye önem verildiği anlatılıyor. Ancak, buna karşı yazar “evin penceresinden sokağa neden masa örtüsü silkelendiği veya sigara gibi çöplerin neden atıldığı” sorusunu kendi kendine soruyor.

Image 44: “Türkiye’de ben de düşündüm. 21.yüzyıl” ‘Değişen İstanbul trafiği ve fiyatları’ s.162-163

Diğer yandan da, gelişmekte olan İstanbul üzerinde duruluyor. Trafik sisteminin kısa bir sürede düzeltildiği anlatılıyor. Yazar İstanbul’da yaşadığı zaman metrolar alışveriş merkezine bağlı değildi. O zamanlardaki sıkıntıyı hatırlayıp duyulanıyor.

Image 45:“Türkiye’de ben de düşündüm. 21.yüzyıl” ‘Değişen İstanbul trafiği ve fiyatlar’ s.162-163

Burada yazar, İstanbul’un süratle gelişmesiyle beraber fiyatlarının çok pahalı olmasına şaşırıyor. “15 sene önce çay fiyatı 20 Japon yeni iken şimdi bir kahve 500 Japon yeni oldu” diye üzüleniyor. Tam tersine Japonya’da ise deflasyon yüzünden bu 15 sene içinde fiyatlar çok ucuzladı.

Image 46:“Türkiye’de ben de düşündüm. 21.yüzyıl” ‘Japon kaplıcaları’ s.64-67

Bu çizgi romanda Türk kocanın Japonya’da yaşadığı kültür şoku da anlatılıyor. Burada, Japon kaplıcasına giden kocanın Japonların suya çıplak halde girdiklerini görüp şaşakaldığı ifade ediliyor. Japonya’da erkekler ve kadınlar havuza ayrı ayrı girdikleri gibi bazen de büyük bir havuza başkalarıyla birlikte çıplak olarak

da girerler.

Belki, siz de bunu duyup şaşırmışsınızdır.

Japonya’da çıplaklık hakkında bize mahsus ahlak kurallarımız ve düşünce yapımız vardır ve umumi banyoya çıplak halde girmek Japon kültürünün ahlaksız veya namussuz olduğu anlamına gelmemektedir. Halbuki bunu anlatmak ile yaşamak farklıdır. Gerçekten yaşanılınca farklı olduğunu anlayacağınızı düşünüyorum. Japon çıplaklık kültürünü fırsat olursa başka bir zaman anlatırım.

47 Çizgi romandaki Türkiye imajı

Türk kültürünü anlama isteği

Türkiye’deki insanların yakınlığı ve sıcaklığına olumlu bakışı ve çekingenliği

Japon ve Türk kültürünü “şark” denilen bir grup düşüncesiyle(oryantalizm) birleştirmeden, Türk ve Japon kültürünün farklılıklarını anlayıp onu algılamaya çalışmak gerekir.

Bu farklılıkların ülkelerin karşılıklı anlayışı ve kültür alışverişiyle çözülebileceği anlaşılmaktadır.

Evet, Japon çizgi romanında anlatılan Türk imajını özetleyelim.

Çoğu çizgi romanın ortak noktası Türk kültürünü anlama isteğidir. Türkiye’deki insanların yakınlığı ve sıcaklığına olumlu bir bakış vardır ancak bununla beraber çekingenlikte de görülmektedir.

Japon ve Türk kültürünü “şark” denilen bir grup fikriyle(oryantalizm) birleştirmeden, Türk ve Japon kültürünün farklılıklarını anlayıp onu algılamaya çalışmak gerekir. Bu farklılıkların ülkelerin karşılıklı anlayışı ve kültür alışverişiyle çözülebileceği anlaşılmaktadır.

48 Ek olarak: Ertuğrul Gemisi’nin batışı(16/9/1890) Kushimoto ‘Türk müzesi’

Son olarak ta, bu sene Türkiye’de Japon yılı olması sebebiyle Japonya’da da Türkiye’ye karşı ilgi çoğalmıştır. Buna vesile olan Ertuğrul harp gemisinin batışı hakkında sizlerin de bilgisi vardır. Ben İstanbul’a gelmeden önce geminin battığı yer olan Kushimoto şehrine gittim. Orada şehitlik anıtı ve yanına yapılan Türk müzesini ziyaret ettim. Ek olarak onu anlatacağım.

1890 senesinde Osmanlı döneminde Japonya'ya özel bir amaçla gönderilen Ertuğrul harp gemisinin battığı yer Japonya'nın en büyük adasının en güneyindedir.

Şehitler anısına bir anıt yapılmıştır. Bu şehirde 5 senede bir büyük anma töreni düzenlenmektedir.

Geminin battığı yer bu fotoğrafta görülen kayalıktır.

49 Türk müzesi

Ekranada görülen kazayı ve hayatını kaybedenleri anmak amacıyla 1974 senesinde yapılan müzedir.

Türk müzesinin rehberi olan sayın Eichi Shimamoto da Ertuğrul harp gemisi battığında yardımcı olanların torunlarından. Shimamoto bey bana o zamanki yardım faaliyetlerine adada yaşayanların çoğunun katıldığını şöyle anlattı.

“1921 senesi doğumlu annemin, annemin annesi yani anneannemden dinlediği hikâyeyi ben de ondan dinledim. Annemin anlattığına göre hayatta kalanların sayısı 69'du. Kazazedelerin Oshima adasındaki Rensho Budist tapınağında tedavi altına alındıklarını duymuştum. Daha sonra yine annemden işittiğime göre Türkler yerli yetkililerin evlerinde kalmışlar.”

Türk müzesini işleten Kushimoto'lular bundan sonra da Türkiye ile bağlarını ve ilişkilerini itinayla devam ettirmek istediklerini anlattılar.

Ertuğrul harp gemisinin batması gibi acı bir olayın sonucunda oluşsa da Japon ve Türk halklarının bağları günümüzde de hala önemsenerek devam etmektedir.

Ancak, Japonya'da son senelerde internette görülen sayfalarda çıkan Türkiye hakkındaki yazılar içinde, Türkiye ve Japonya'yı aynı şark kategorisine koyarak, kültürel veya tarihi farklılıkları göz ardı ederek ortak yönleri fazlaca vurgulama eğilimi vardır.

Japonya, doğu Asya ülkelerinden özellikle Çin ve Güney Kore ile Japonya'nın yaptığı büyük saldırganlıklardan dolayı hala iyi ilişkiler kuramamaktadır. Belki de bu eksikliğini gidermek için Türkler tarafından beğenilmek istiyor olabilir.

Fakat, önemli olan nokta, aramızdaki farklılıkları iyi anlayıp, bundan sonra karşılıklı anlayışla güven ortamı oluşturmaktır. Bu anlamda çizgi romanın gazeteden geri kalmayan yüksek içeriği olduğunu ve de büyük etkisi olduğunu söyleyebiliriz. Japonya ve Türkiye'nin medya kültüründen, iki ülkenin birbirini daha iyi anlaması için daha çok fayda görmeyi umuyorum.

Konuşmam böylece sona erdi. Dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim.